

TILSYNSRAPPORT

Kommunen som
barnehagemyndighet

Nittedal kommune

2019

1 Sammendrag

Tema og formål

Fylkesmannen i Oslo og Viken har gjennomført tilsyn med Nittedal kommune som barnehagemyndighet.

Temaet for tilsynet er kommunens plikt til å oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp og kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehage tilbud, jf. barnehageloven kapittel V A §§ 19a, 19b, 19d, 19e og 19g.

Tilsyn har som formål å kontrollere om barnehagemyndigheten oppfyller kravene i regelverket. I dette tilsynet har vi undersøkt og kontrollert om:

- Kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp der barn under opplæringspliktig alder har særlig behov for det
- Kommunens gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp
- Kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport og har ikke uttalt seg innen fristen. Vi har likevel gjort noen endringer i rapporten, på bakgrunn av kommunens uttalelser i sluttmøtet.

Regelverksbrudd

Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting.

I de tilfeller der vi konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som regelverksbrudd. Det gjøres uavhengig av om det er forvaltningsloven, barnehageloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

Rapporten inneholder pålegg om retting av regelverksbrudd som er avdekket under tilsynet. Det er gitt 3 pålegg om retting og 9 korreksjonspunkter. Nærmere om hva dette pålegget innebærer fremkommer under rapportens punkt 6.

Vi vil bemerke at det var en feil i antall korreksjonspunkter i den foreløpige rapporten. På vårt sluttmøte med Nittedal kommune gjorde dere oss oppmerksomme på at *ett* korreksjonspunkt var utelatt i både sammendraget og punkt 6 i den foreløpige rapporten.

1. Kommunen må sørge for å fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp som oppfyller kravene i barnehageloven §§ 19 a – 19 e, saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og barnekonvensjonen artikkel 3.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

- a. Kommunen må henvise barnet til PPT så snart foreldrene har bedt om en sakkyndig vurdering.
  - b. Kommunen må innhente samtykke fra foreldrene før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp
  - c. Vedtak om spesialpedagogisk hjelp må inneholde informasjon om hva hjelpen skal inneholde.
  - d. Vedtak om spesialpedagogisk hjelp må inneholde informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres
  - e. Vedtak om spesialpedagogisk hjelp må inneholde tilbud om foreldrerådgivning
  - f. Kommunen må ta stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp
2. Kommunen må sørge for å gjennomføre den spesialpedagogiske hjelpen i samsvar med vedtaket og følge opp dette, jf. barnehageloven § 19 a. Kommunen må i den forbindelse se til at:
  - a. barnet får den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket hva gjelder omfang, organisering og at vedtaket som helhet gir barnet den hjelpen det har krav på
3. Kommunen må sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud, jf. barnehageloven § 19 g. Kommunen må i den forbindelse se til at:
  - a. den fatter vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen
  - b. den gjennomfører individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket

Status på rapporten og veien videre

Kommunen er gitt frist til **1. juni 2020** for retting av regelverksbruddene som er avdekket under tilsynet, jf. kommuneloven § 30-4.

Nittedal kommune skal innen denne fristen rette opp i de pålegg som er gitt. Kommunen skal da erklære at regelverksbruddene er rettet og kort gjøre rede for hvordan dette er gjort, eventuelt legge ved dokumentasjon hvor praksis blir sannsynliggjort.

Innholdsfortegnelse

1	Sammendrag.....	2
2	Innledning.....	7
2.1	Kort om kommunen	7
2.2	Om gjennomføringen av tilsynet	8
2.3	Om tilsynsrapporten.....	9
3	Kommunens plikt vedrørende vedtak om spesialpedagogisk hjelp	10
3.1	Rettslige krav	10
3.1.1	Kan foreldre melde behov om spesialpedagogisk hjelp for barnet når som helst gjennom året?	10
3.1.2	Henviser kommunen barnet til PPT så snart foreldrene har bedt om en sakkyndig vurdering?	10
3.1.3	Er det innhentet samtykke fra foreldrene før PPT utarbeider sakkyndig vurdering?	11
3.1.4	Får foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	12
3.1.5	Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	12
3.1.6	Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	12
3.1.7	Fatter kommunen enkeltvedtak i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?	13
3.1.8	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hva hjelpen skal gå ut på?	13
3.1.9	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvor lenge hjelpen skal vare?	14
3.1.10	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilket timeomfang hjelpen skal ha?	14
3.1.11	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres?	14
3.1.12	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha?	15
3.1.13	Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp tilbud om foreldrerådgivning?	15

Fylkesmannen i Oslo og Viken

3.1.14	Begrunner kommunen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen?	16
3.1.15	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	16
3.1.16	Inneholder enkeltvedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen?	16
3.1.17	Inneholder enkeltvedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	16
3.1.18	Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdato ut fra barnets behov?	17
4	Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp	18
4.1	Rettslige krav	18
4.1.1	Igangsetter kommunen den spesialpedagogiske hjelpen så snart som mulig?	18
4.1.2	Får barnet den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket (innhold, varighet, omfang, organisering og kompetanse)?	18
4.1.3	Får assistenter som bidrar i gjennomføringen av spesialpedagogisk hjelp, nødvendig veiledning av kompetent personell?	20
4.1.4	Blir spesialpedagogisk hjelp gjennomført slik at barnets beste er ivaretatt?	20
4.1.5	Følger kommunen opp at den som gir hjelpen utarbeider en årlig rapport om hjelpen barnet har mottatt og en vurdering av barnets utvikling?	21
4.1.6	Følger kommunen opp at de mottar årsrapporten og at den også blir sendt til foreldrene?	21
4.1.7	Sørger kommunen for at barnet henvises på nytt til PPT dersom behovene endrer seg?	21
5	Kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen	23
5.1	Rettslige krav	23
5.1.1	Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?	23
5.1.2	Undersøker kommunen om barn med nedsatt funksjonsevne har rett til individuell tilrettelegging?	25
5.1.3	Gir kommunen foreldrene mulighet til å uttale seg?	25

Fylkesmannen i Oslo og Viken

5.1.4	Opplyser kommunen saken tilstrekkelig for å kunne ta stilling til om et barn har en nedsatt funksjonsevne og om barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?	26
5.1.5	Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen?.....	27
5.1.6	Har kommunen i vedtaket tatt stilling til om barnet har en nedsatt funksjonsevne og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?	28
5.1.7	Tar kommunen stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?	28
5.1.8	Inneholder vedtak om avslag en begrunnelse om hvorfor barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging?.....	28
5.1.9	I vedtak der kommunen kommer frem til at et tiltak vil være en uforholdsmessig byrde i en bestemt barnehage, legger kommunen særlig vekt på a) tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer? b) de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen? c) virksomhetens ressurser?	29
5.1.10	Sørger kommunen for at barnet får tilbud om individuell tilrettelegging i en annen barnehage i tilfeller der de kommer frem til at et tiltak vil være en uforholdsmessig byrde?.....	29
5.1.11	Får barnet vedtak om individuell tilrettelegging i en annen barnehage dersom en privat barnehage ikke samtykker i individuell tilrettelegging?	29
5.1.12	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?.....	29
5.1.13	Inneholder enkeltvedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen?	30
5.1.14	Inneholder enkeltvedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	30
5.1.15	Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging så snart som mulig?	30
5.1.16	Iverksetter kommunen vedtaket så snart som mulig?	31
5.1.17	Gjennomfører kommunen individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket?	31
6	Våre reaksjoner.....	32
6.1	Pålegg om retting	32
6.2	Oppfølging av påleggene	32
7	Dere har rett til å klage	33

2 Innledning

Vi fører tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet, jf. barnehageloven § 9 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsynet kontrollerer vi om barnehagemyndigheten oppfyller barnehageloven med forskrifter.

Dersom barnehagemyndigheten ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

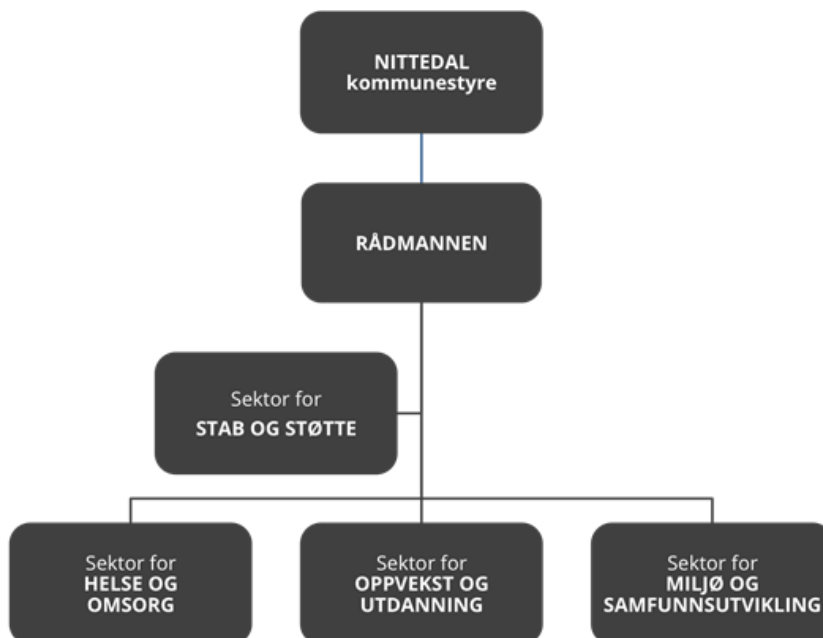
Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

2.1 Kort om kommunen

I Nittedal kommunes delegasjonsreglement er myndigheten til å fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp delegert fra rådmannen til enhetsleder i Enhet for barnehager og forebyggende tjenester.

Fylkesmannen merker seg at kommunens delegasjonsreglement fra 26. januar 2016 viser til opplæringsloven § 5-7. Etter lovendring i august 2016 skal dette være etter barnehageloven § 19 a.

Organisasjonskart:

Kommunen har 26 barnehager. Det er 5 kommunale og 22 private barnehager.

I kommunen er det 30 barn som har vedtak etter barnehageloven § 19 g, jf. BASIL rapportering per 15.12.2018.

2.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Nittedal kommune i brev av 9.oktober 2019. Kommunen ble bedt om å oversende følgende dokumentasjon til oss:

- Kommunens organisasjonskart
- Kommunens delegasjonsreglement
- Redegjørelse for kommunens rutine fra kommunen får kunnskap om barn som har behov for spesialpedagogisk hjelp og fram til fattet vedtak.
- Enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp etter § 19 a, dvs. fem vedtak som ikke er behandlet hos Fylkesmannen med tilhørende saksdokumenter.
- Enkeltvedtak hvor det er gitt avslag på spesialpedagogisk hjelp etter § 19 a, dvs. fem vedtak som ikke er behandlet hos Fylkesmannen med tilhørende saksdokumenter.
- Klager på vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter § 19 a, der kommunen har gitt medhold i klagen, dvs. fem vedtak med tilhørende saksdokumenter.
- Redegjørelse for kommunens rutine fra det tidspunktet kommunen får kunnskap om barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging etter § 19 g og fram til det blir fattet vedtak.
- Enkeltvedtak om tilrettelegging etter § 19 g, dvs. fem vedtak som ikke er behandlet hos Fylkesmannen og tilhørende saksdokumenter.
- Enkeltvedtak som gir avslag på søknad om tilrettelegging etter § 19 g, dvs. fem vedtak som ikke er behandlet hos Fylkesmannen med tilhørende saksdokumenter.
- Enkeltvedtak der kommunen har kommet frem til at et tiltak vil være en uforholdsmessig byrde, jf. § 19 g andre setning, og tilhørende saksdokumenter.
- Klager på vedtak om tilrettelegging etter § 19 g der kommunen har gitt medhold i klagen, dvs. fem vedtak med tilhørende saksdokumenter.
- Mal for søknad om tilrettelegging etter § 19 g, dersom kommunen har utarbeidet en slik mal.
- Søknadsskjema om barnehageplass.
- Referater fra møter kommunen gjennomfører for å «fange opp» barn som kan ha rett til individuell tilrettelegging i barnehagen på grunn av nedsatt funksjonsevne.
- Annen dokumentasjon kommunen mener er relevant for tilsynet

I tillegg ba vi om dokumentasjon på sakkyndige rapporter og individuelle opplæringsplaner (IOP) for de barna der foreldrene ble intervjuet.

Kommunen leverte dokumentasjon til Fylkesmannen som følger:

31.10.2019: *Oversendelse av dokumenter i forbindelse med Fylkesmannens tilsyn med Nittedal kommune som barnehagemyndighet i Nittedal kommune*

31.10.2019: *Oversender dokumentasjon - tilsyn med barnehagemyndigheten i Nittedal kommune*

25.11.2019: *Etterspurt dokumentasjon - vedtak § 19a Nittedal kommune*

09.12.2019: *Ytterligere dokumentasjon fra Nittedal kommune*

Dette utgjør dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet. I tillegg har vi benyttet opplysninger som er rapportert i BASIL per 15.12.2018.

Etter vår gjennomgang av dokumentene har vi gjennomført intervjuer med enhetsleder barnehager, barnehagefaglig rådgiver og forvaltningsrådgiver i kommunen. Vi hadde også intervju med foreldre, styrere og pedagogiske ledere fra fire barnehager.

Tilsynet innebærer at den innsendte dokumentasjonen og opplysninger fra intervjuene blir gjennomgått og vurdert opp mot lovkravene.

2.3 Om tilsynsrapporten

Forhåndsvarsel med foreløpig tilsynsrapport ble sendt Nittedal kommune i brev av 16. desember 2019. Fylkesmannen avholdt sluttmøte med kommunen 17. desember 2019. Nittedal kommune hadde frist til å kommentere den foreløpige tilsynsrapporten jf. forvaltningsloven § 16 innen 27. januar 2020.

Fylkesmannen mottok kommunens tilbakemeldinger muntlig i sluttmøtet. Nittedal kommune hadde følgende kommentarer til den foreløpige rapporten:

1. Den observasjonen vi viste til i punkt 3.1.6 var knyttet til et annet punkt. Vi har derfor strøket de to nevnte setningene fra punkt 3.1.6.
2. Som nevnt i sammendraget ovenfor var et av korreksjonspunktene utelatt. Dette korreksjonspunktet er lagt til i denne tilsynsrapporten både under sammendraget og under punkt 6.

Denne rapporten inneholder frist for retting av regelverksbrudd som er avdekket under tilsynet, jf. kommuneloven § 30-4. **Fristen er 1. juni 2020.**

Nittedal kommune skal innen denne fristen gi en tilbakemelding til Fylkesmannen om at regelverksbruddet som er konstatert i denne rapporten, er rettet. Kommunen skal da erklære at regelverksbruddene er rettet og kort gjøre rede for hvordan dette er gjort, eventuelt legge ved dokumentasjon hvor praksis blir sannsynliggjort.

3 Kommunens plikt vedrørende vedtak om spesialpedagogisk hjelp

3.1 Rettslige krav

Kommunen må sørge for å fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp som oppfyller kravene i barnehageloven §§ 19 a- 19 e, saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og barnekonvensjonen artikkel 3.

3.1.1 Kan foreldre melde behov om spesialpedagogisk hjelp for barnet når som helst gjennom året?

Våre observasjoner

Det er ingenting som tyder på at kommunen har en praksis som fraviker dette kravet, verken i dokumentasjonen vi har mottatt, kommunens nettsider eller i intervjuene. For eksempel inneholder rutine for spesialpedagogisk hjelp ingenting om frister. Kommunen har et vel etablert system for Bedre tverrfaglig innsats (BTI) der barn og unge i risiko får rask, helhetlig og langsiktig hjelp slik at barna gis nødvendige forutsetninger for god psykisk helse gjennom oppveksten, fullfører minimum videregående skole og blir økonomisk selvstendige som voksne. Dette systemet ivaretar prosedyrer og rutiner i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp uavhengig av tid på året.

Vurdering

Formålet med spesialpedagogisk hjelp er at barn skal få hjelp og støtte så tidlig som mulig. Dette betyr at foreldre har rett til å melde behov om spesialpedagogisk hjelp når som helst gjennom året. Dere kan for eksempel ikke ha faste perioder for å melde behov og behandle søknader, eller be foreldrene søke på et senere tidspunkt. Kommunens økonomi og budsjett kan ikke styre når barn får oppfylt sin rett til spesialpedagogisk hjelp.

Ut ifra den informasjonen vi har mottatt vurderer vi at foreldrene kan melde behov når som helst gjennom året.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at foreldre kan melde behov om spesialpedagogisk hjelp for barnet når som helst gjennom året.

3.1.2 Henviser kommunen barnet til PPT så snart foreldrene har bedt om en sakkyndig vurdering?

Våre observasjoner

Kommunens rutine for spesialpedagogisk hjelp viser at kommunen har nedfelt hva som skal gjøres når de «tror et barn har behov for spesialpedagogisk hjelp»: kartlegging, møte med foreldrene om tiltak, systematisk gjennomføring av tiltakene, evaluering av tiltakene, drøfte saken i «åpen tid», ved behov blir foreldrene bedt om samtykke, deretter henvises barnet til PPT. Kommunen har et vel etablert system for Bedre tverrfaglig innsats (BTI) der barn og unge i risiko får rask, helhetlig og langsiktig hjelp slik at barna gis nødvendige forutsetninger for god psykisk helse gjennom oppveksten, fullfører minimum videregående skole og blir økonomisk

Fylkesmannen i Oslo og Viken

selvstendige som voksne. Dette systemet skal ivareta prosedyrer og rutiner i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp.

Vurdering

Formålet med spesialpedagogisk hjelp er at barn skal få hjelp og støtte så tidlig som mulig. Det betyr at dere ikke kan vente med å henvise barnet til PPT. Dere kan for eksempel ikke ha faste perioder for å henvise barn til PPT. Kommunens økonomi og budsjett kan ikke styre når dere henviser barn til PPT.

Ut ifra det vi ser i den tilsendte dokumentasjonen og kommunens nettside ivaretar rutinene at barnehagepersonalet gjør det de skal for å sikre at barna blir henvist til PPT så snart som mulig. Vi kan ikke se at kommunens rutiner også omfatter foreldrenes rett til å be om en sakkyndig vurdering. Det er ikke sannsynliggjort i denne rutinen eller i tilsynet forøvrig at foreldrene har en selvstendig rett til å be om en sakkyndig vurdering.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen ikke henviser barnet til PPT så snart foreldrene har bedt om en sakkyndig vurdering.

3.1.3 Er det innhentet samtykke fra foreldrene før PPT utarbeider sakkyndig vurdering?

Våre observasjoner

Kommunens rutine for spesialpedagogisk hjelp viser at kommunen har nedfelt i sine rutiner at det skal innhentes samtykke før det henvises til PPT. Dette bekreftes også i intervjuene. Begge foreldrene signerer samtykkeskjemaet.

Vurdering

Utdanningsdirektoratet sier at det er tilstrekkelig med muntlig samtykke. Foreldrene må gi sitt samtykke før sakkyndig vurdering skal utarbeides. Hvis foreldrene har bedt om spesialpedagogisk hjelp, innebærer det et samtykke. Dere kan overlate til barnehagen eller andre instanser som kan fange opp barn med behov for spesialpedagogisk hjelp, å innhente samtykke. Foreldrene kan samtykke til sakkyndig vurdering og vedtak om spesialpedagogisk hjelp samtidig. I de tilfellene der foreldrene bor hver for seg, er det tilstrekkelig at bostedsforelderen samtykker til sakkyndig utredning.

Ut ifra det vi ser i den tilsendte dokumentasjonen innhenter kommunen samtykke fra begge foreldrene før det innhentes sakkyndig vurdering.

Fylkesmannen vil bemerke at i de tilfellene der foreldrene bor hver for seg er det tilstrekkelig at bostedsforelderen samtykker til at det settes i gang sakkyndig vurdering. Praksisen til kommunen er derfor strengere enn kravet.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen innhenter samtykke fra foreldrene før PPT utarbeider sakkyndig vurdering.

3.1.4 Får foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp?

Våre observasjoner

Kommunens rutine for spesialpedagogisk hjelp viser at foreldrene får uttale seg før det fattes vedtak. I intervjuene sier foreldre at de «har vært med hele veien».

Vurdering

Utdanningsdirektoratet sier at når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, må foreldrene få se den sakkyndige vurderingen før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Foreldrene må få informasjon om at de har rett til å uttale seg om den sakkyndige vurderingen. For at foreldrene skal kunne komme med tilbakemeldinger, må de få god nok tid til å sette seg inn i innholdet.

Ut ifra det som ble sagt i intervjuene og det vi ser i den tilsendte dokumentasjonen får foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen før vedtak.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen sørger for at foreldrene får uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp.

3.1.5 Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?

Våre observasjoner

Kommunens rutine for spesialpedagogisk hjelp viser at kommunen har nedfelt i sine rutiner at det innhentes samtykke før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Dette bekreftes også i intervjuene. Vi ser av samtykkeskjemaet at det kun er den ene forelderen som signerer skjemaet.

Vurdering

Utdanningsdirektoratet sier at det er tilstrekkelig med muntlig samtykke. Begge foreldrene må samtykke til vedtak om å sette i gang spesialpedagogisk hjelp, selv om barnet bare bor fast hos den ene.

Ut ifra det vi ser i den tilsendte dokumentasjonen innhenter kommunen kun fra den ene forelderen før det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Dette er ikke i henhold til lovkravet da begge foreldrene skal samtykke.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at dere ikke innhenter samtykke fra foreldrene før dere fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp siden dere kun innhenter samtykke fra den ene.

3.1.6 Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?

Våre observasjoner

Kommunen viser at de opplyser saken gjennom sine rutiner for spesialpedagogisk hjelp og omfattende sakkyndige vurdering som inneholder observasjon, undersøkelser, kartlegging og vurdering. Barnets stemme synes tydelig da det gjennomgående beskrives hva det trenger, hva det er opptatt av og hvordan den voksne skal forholde seg.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

I sluttmøtet med Nittedal kommune fikk Fylkesmannen tilbakemelding på at de observasjoner vi viste til i den foreløpige rapporten var knyttet til et annet punkt. Vi har derfor strøket disse to setningene.

Vurdering

Dere har ansvar for at saken er godt nok opplyst før dere fatter vedtak. Dersom utredningen eller anbefalingen i den sakkyndige vurderingen er mangelfull, eller dere mangler andre opplysninger i saken, må dere be PPT eller andre om supplerende opplysninger før dere fatter vedtak. Den sakkyndige vurderingen må være så klar og tydelig at det fremgår hvilken hjelp barnet trenger. Dere kan ikke fatte vedtak dersom den sakkyndige vurderingen er mangelfull. Informasjonen skal være oppdatert og barnets mening skal komme til uttrykk.

Fylkesmannen vurderer at kommunen gjennom rutiner og de sakkyndige vurderingene opplyser saken tilstrekkelig før vedtak fattes.

Konklusjon

Ut ifra de sakkyndige vurderingene vurderer Fylkesmannen at saken er tilstrekkelig opplyst før vedtak fattes.

3.1.7 Fatter kommunen enkeltvedtak i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?

Våre observasjoner

Kommunens rutine for spesialpedagogisk hjelp viser at kommunen fatter enkeltvedtak i alle saker der PPT har gjennomført sakkyndig vurdering. Dette bekreftes også i innsendt dokumentasjon og i intervjuene, selv der PPT ikke anbefaler spesialpedagogisk hjelp.

Vurdering

Dere har ansvar for å fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Når dere har fått en sakkyndig vurdering skal dere fatte vedtak, uavhengig av om PPT anbefaler spesialpedagogisk hjelp eller ikke.

Ut ifra det vi ser i den tilsendte dokumentasjonen og intervjuene vurderer vi at kommunen fatter enkeltvedtak.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen fatter enkeltvedtak i alle saker der PPT har gjennomført sakkyndig vurdering.

3.1.8 Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hva hjelpen skal gå ut på?

Våre observasjoner

I vedtaket om spesialpedagogisk hjelp tildeler kommunen antall årstimer basert på sakkyndig vurdering, både timer med spesialpedagog og timer med assistent. Videre står det at hjelpen vil bli gitt i henhold til barnets IOP og hva hjelpen vil omfatte helt overordnet. Det står også hvilket ansettelsesforhold spesialpedagogen og assistenten har, hvor lenge hjelpen vil vare, samt orientering om klagerett.

Vurdering

Dere skal skrive tydelig i vedtaket hva hjelpen skal inneholde. Det skal ikke være opp til den som skal gi hjelpen å definere innholdet. Foreldrene skal ut fra vedtaket forstå hvilken hjelp barnet

Fylkesmannen i Oslo og Viken

skal få. Hvis det går klart frem av den sakkyndige vurderingen hva som er anbefalt, kan vedtaket vise til denne vurderingen.

Dere skal skrive tydelig hvilken hjelp barnet skal få, eller at det vises til den sakkyndige vurderingen. De enkeltvedtakene vi har sett beskriver ikke hva hjelpen skal inneholde og viser ikke til sakkyndig vurdering. Det må komme fram i vedtaket hva hjelpen skal gå ut på.

Det er ikke tilstrekkelig å vise til IOP. Avsnittet i vedtaket som beskriver innholdet ser ut til å ha standard tekst, da denne stort sett er lik i de vedtakene vi har mottatt. Veileder sier at vedtaket skal være individualisert og «dersom kommunen bruker et standardisert enkeltvedtak, er dette saksbehandlingsfeil».

Konklusjon

Fylkesmannen mener at vedtak om spesialpedagogisk hjelp ikke inneholder informasjon om hva hjelpen skal inneholde.

3.1.9 Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvor lenge hjelpen skal vare?

Dere må skrive i vedtaket hvor lenge vedtaket skal gjelde, for eksempel et barnehageår. Vedtaket kan likevel ikke ha lengre varighet enn den sakkyndige vurderingen.

Konklusjon

Alle vedtakene vi har mottatt har informasjon om hvor lenge hjelpen skal vare.

3.1.10 Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilket timeomfang hjelpen skal ha?

Det skal stå tydelig i vedtaket hvilket timeomfang hjelpen skal ha. Omfanget av tilbudet skal være fastsatt i antall timer per år eller per uke.

Konklusjon

Alle vedtakene vi har mottatt oppgir omfang i årstimer.

3.1.11 Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres?

Våre observasjoner

I enkeltvedtaket vises det til barnets IOP. Her står det at timene blir fordelt mellom enetimer og gruppetimer.

Vurdering

Dere skal skrive tydelig i vedtaket hvordan hjelpen skal organiseres. Dere må beskrive hvor hjelpen skal gis, for eksempel hjemme, i barnehagen eller på helsestasjonen. Dere må også beskrive hvordan hjelpen skal gis, for eksempel alene, i barnehagegruppen eller i liten gruppe.

I barnets IOP står det at timene skal organiseres med enetimer eller gruppetimer med assistent eller spesialpedagog. Formuleringen om organisering av vedtaket om spesialpedagogisk hjelp ser lik/tilnærmet lik ut i alle IOPer og vurderes å være en standardformulering. Dette gir ikke foreldrene tydelig informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres for sitt barn.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at vedtaket ikke inneholder informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres.

3.1.12 Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha?

Våre observasjoner

Det står i vedtaket at den spesialpedagogiske hjelpen gis av spesialpedagog og assistent. Kommunen har et ressursteam med spesialpedagoger, og assistentene er tilsatt i barnehagen barnet går i. Alle barn i Nittedal med spesialpedagogiske vedtak etter barnehageloven § 19 a får hjelp av en spesialpedagog, og mye av hjelpen blir gitt av en assistent.

Vurdering

Dere skal skrive tydelig i vedtaket hvilken kompetanse som kreves av de som skal gi hjelp til barnet. Spesialpedagogisk hjelp skal som hovedregel gis av en person med formell pedagogisk kompetanse. Dersom deler av hjelpen skal gis av assistent må dette fremgå tydelig av vedtaket og det må være klart hvem som er ansvarlig for å veilede assistenten.

Veilederen spesialpedagogisk hjelp sier at spesialpedagogisk hjelp som hovedregel skal gis av en person med formell pedagogisk kompetanse. Dersom deler av hjelpen skal gis av assistent må dette fremgå tydelig av vedtaket og det må være klart hvem som er ansvarlig for å veilede assistenten.

Nittedal kommune spesifiserer den spesialpedagogiske hjelpen i vedtaket gjennom årstimer fra henholdsvis spesialpedagog og assistent og beskriver veiledningen av assistent i barnets IOP.

Vi vurderer at barn i Nittedal kommune i stor grad får spesialpedagogisk hjelp av assistent. På den annen side har kommunen gode rutiner for veiledning av assistenten og vedtaket gir tydelig informasjon om hvordan veiledningen skal foregå.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at vedtakene om spesialpedagogisk hjelp i Nittedal kommune gir informasjon om hvilken kompetanse den som gir hjelpen skal ha.

3.1.13 Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp tilbud om foreldrerådgivning?

Våre observasjoner

I vedtakene står det en standard tekst om at hjelpen vil omfatte foreldrerådgivning. I intervjuene svarer kommunen at dette kunne kommet klarere fram. Foreldrene viser i intervjuene til at de har noen møter med spesialpedagogen/barnehagen.

Vurdering

Vedtaket skal inneholde tilbud om foreldrerådgivning. Dere må angi i vedtaket hvordan tilbudet om rådgivning skal gjennomføres og hvor mye tid som er satt av. Dette kommer i tillegg til ressurser og tid som settes av for å dekke barnets behov for spesialpedagogisk hjelp.

I veilederen står det at hjelpen alltid skal inneholde foreldrerådgivning og at foreldrenes medvirkning er en viktig forutsetning for at den spesialpedagogiske hjelpen skal fungere på en god måte.

I den innsendte dokumentasjonen har vi ikke funnet noen beskrivelser om hvordan foreldrerådgivningen skal gjennomføres, heller ikke at det er satt av tid til det.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at vedtaket ikke inneholder tilbud om foreldrerådgivning.

3.1.14 Begrunner kommunen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen?

Fylkesmannen har ikke mottatt vedtak som ikke samsvarer med sakkyndig vurdering. I intervjuene ble det også fortalt at vedtak alltid fattes i tråd med den sakkyndige vurderingen. Fylkesmannen kan derfor ikke ta stilling til spørsmålet.

3.1.15 Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?

Våre observasjoner

I vedtakene om spesialpedagogisk hjelp står antall årstimer, at hjelpen vil bli gitt i henhold til barnets IOP og hva hjelpen vil omfatte helt overordnet og hvor lenge hjelpen vil vare. Det står ikke noe om barnets beste i vedtakene.

Vurdering

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Barnets beste er en rettighet, et generelt prinsipp og en saksbehandlingsregel, og alle offentlige organer må ivareta dette i saker som gjelder barn. At det er et grunnleggende hensyn betyr at det er et tungtveiende hensyn, og at det skal mye til for å sette det til side. Når dere fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp, må dere ta stilling til hva som er barnets beste. Ofte vil den sakkyndige vurderingen ivareta denne avveiningen. Vurderingen av barnets beste må stå i vedtaket.

Det kommer ikke fram i vedtakene at kommunen gjør en vurdering av barnets beste. Vi vurderer det derfor at kommunen ikke tar stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at det i vedtakene om spesialpedagogisk hjelp ikke tas stilling til barnets beste.

3.1.16 Inneholder enkeltvedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen?

Foreldre har rett til å klage på enkeltvedtak. Vedtaket eller oversendelsesbrevet må informere om dette slik at de kan ivareta sin klagerett.

Konklusjon

Alle vedtakene vi har mottatt inneholder følgende: Orientering om klageadgang og veiledning med informasjon om frist, klageinstans, rett til begrunnelse, innhold i klagen, rett til å se sakens dokumenter, kostnadsdekning, hvor klagen skal sendes og hvem som er klageinstans.

3.1.17 Inneholder enkeltvedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?

Se over.

3.1.18 Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdato ut fra barnets behov?

Våre observasjoner

Ut ifra dokumentasjonen vi har mottatt, ser det ut til at vedtakene settes i gang fra de er datert. I intervjuene bekreftet foreldrene dette, noen sa også at de var i gang nesten før vedtaket kom.

Vurdering

Utdanningsdirektoratet sier at formålet med spesialpedagogisk hjelp er at barn skal få hjelp og støtte så tidlig som mulig. Dette betyr at dere må fatte vedtak så snart den sakkyndige vurderingen er ferdig. Dere kan for eksempel ikke ha rutiner som bestemmer at vedtak bare fattes på bestemte tider på året. Kommunens økonomi og budsjett kan ikke styre når barn får oppfylt sin rett til spesialpedagogisk hjelp.

Ut ifra den dokumentasjonen som er sendt oss ser Fylkesmannen at kommunen fatter vedtak så snart som mulig. Både foreldre, personalet og administrasjonen sa at hjelpen blir satt i gang med en gang.

Konklusjon

Kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig og hjelpen settes i gang etter barnet behov.

4 Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp

4.1 Rettslige krav

Kommunen må sørge for å gjennomføre den spesialpedagogiske hjelpen i samsvar med vedtaket og følge opp dette, jf. barnehageloven § 19 a.

4.1.1 Igangsetter kommunen den spesialpedagogiske hjelpen så snart som mulig?

Våre observasjoner

I kommunens innsendte dokument, *Rutiner om spesialpedagogisk hjelp i Nittedal*, står det at vedtakene skal iverksettes fra vedtaksdato. I *Samarbeidsavtale mellom ressursteam og Nittedalsbarnehagene*, sist revidert i september 2019, står det bl.a. at spesialpedagogen og barnehagen sammen skal sørge for at barnets årstimevedtak blir oppfylt.

I intervjuene svarer foreldrene at de opplever at hjelpen settes i gang med en gang barnet har fått vedtaket om spesialpedagogisk hjelp. Kommuneadministrasjonen svarer at de setter arbeidet i gang med en gang barnet har fått tildelt timer. Også styrer/pedagogisk leder bekrefter at hjelpen settes raskt i gang.

I samarbeidsavtalen står det at styrer har overordnet ansvar for at assistenttimer som er en del av enkeltvedtaket, oppfylles.

Vurdering

Dere skal gi den spesialpedagogiske hjelpen så snart som mulig etter at vedtaket er fattet, og dere kan ikke vente med å igangsette vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Kommunens økonomi og budsjett kan ikke styre når barn får oppfylt sin rett til spesialpedagogisk hjelp.

Den innsendte dokumentasjonen og intervjuene stemmer godt overens og praksisen samsvarer med kravene i loven.

Konklusjon

På bakgrunn av det overnevnte mener Fylkesmannen at kommunen sørger for å sette i gang den spesialpedagogiske hjelpen så snart som mulig, jf. barnehageloven § 19 a.

4.1.2 Får barnet den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket (innhold, varighet, omfang, organisering og kompetanse)?

Våre observasjoner

I intervjuene er foreldrene fornøyde med innholdet i vedtakene. Mange av dem uttrykker at de er veldig tilfredse.

I vedtakene fastslås omfanget i årstimer, spesifisert i henholdsvis timer med spesialpedagog og assistent. I samarbeidsavtalen står det at timene med spesialpedagog skjer mellom 20. august og 20. juni, og at timer med spesialpedagogen fordeles over 38 i året, mens timer med assistent over 47 uker.

I intervjuet med kommunen begrunnet den punktet i vedtaket om spesialpedagog i 38 uker, med at barnet skulle få litt fri.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Videre står det i avtalen at ved barns langtidsfravær vurderes alternative løsninger ved samarbeid mellom hjem og ressursteam. I den dokumentasjonen som foreligger står det ikke noe om hva som skjer med barnets timer ved sykdom og annet fravær hos den voksne, eller hvis en ansatt slutter.

I intervjuene med styrer/pedagog ble det sagt at det ble foretatt en helhetsvurdering og at det ble utvist fleksibilitet.

Vi har bare dokumentasjon på en sak når det gjelder vedtak for barn som er flyttet fra en annen kommune. I dette tilfellet fattet kommunen nytt vedtak. Utover dette har vi ikke dokumentasjon som gir oss grunnlag til å vurdere denne type saker.

Når det gjelder organisering av timene henvises det i enkeltvedtaket til barnets IOP. Her står det at timene blir fordelt mellom enetimer og gruppetimer.

Vurdering

Etter det Fylkesmannen vurderer er innholdet i den spesialpedagogiske hjelpen fylldig beskrevet i barnets IOP. I henhold til Veilederen spesialpedagogisk hjelp er det ikke krav om IOP i barnehage siden barnehagen ikke er en opplæringsarena. Her står det videre at målene må være tilpasset rammeplanens konkretisering av barnehagens formål, og omfatte støtte som er grunnleggende for barnets trivsel og helhetlige utvikling. Fylkesmannen vurderer at innholdet i IOPene samsvarer godt med målene som beskrevet.

I kommunens innsendte dokument, *Rutiner om spesialpedagogisk hjelp i Nittedal*, står det at vedtaket gjennomføres i perioden fra 20. august til 20. juni. *Veilederen spesialpedagogisk hjelp* sier at enkeltvedtaket som hovedregel skal utformes på grunnlag av et barnehageår. Videre står det at «*det er ikke de ansattes avtale om arbeidstid som styrer ressursene til barnet, men barnets faktiske behov og barnets faktiske oppholdstid i barnehagen*». Dere må innrette tilbudet slik at barnet hele tiden får den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket. Dere kan for eksempel ikke gi barnet færre timer spesialpedagogisk hjelp enn det som fremgår av vedtaket.

Fylkesmannen vurderer at kommunen ikke kan la den spesialpedagogiske hjelpen bare gjelde for en del av barnehageåret, men at timene med spesialpedagogisk hjelp skal følge barnehageåret.

Verken i dokumentasjonen eller i intervjuene blir det gitt klart svar på hva som skjer med barnas tildelte timer ved sykdom og fravær hos ansatte, eller når ansatte slutter. Det kommer ikke tydelig fram i intervjuene eller i dokumentasjonen hva kommunen gjør hvis slike situasjoner oppstår. Kommunen sier selv at det settes inn vikar ved langtidsfravær, samtidig kom det fram i intervjuene med barnehagene at det ikke har blitt satt inn vikar verken ved kort eller langvarig fravær av spesialpedagog eller assistent.

Fylkesmannen vurderer dette som at dette ikke er avklart og mener at det er behov for en klargjøring på dette området. Timene som er tildelt er basert på en rett barnet har og som kommunen har plikt til å oppfylle. Barn som mottar spesialpedagogisk hjelp er en sårbar gruppe og kommunen har et skjerpet ansvar.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at barnet ikke får den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket når det gjelder omfang og organisering og at vedtaket dermed som helhet ikke gir barnet den hjelpen det har krav på.

4.1.3 Får assistenter som bidrar i gjennomføringen av spesialpedagogisk hjelp, nødvendig veiledning av kompetent personell?

Våre observasjoner

Det spesialpedagogiske vedtaket gis av spesialpedagog og assistent. Kommunen har et ressursteam med spesialpedagoger, og assistenter direkte fra barnehagen barnet går i. Alle barn i Nittedal med spesialpedagogisk vedtak etter § 19 a får hjelp av en spesialpedagog, noe av hjelpen blir gitt av assistent.

Vurdering

I begrepet assistent ligger at man må stå i relasjon til en som har kompetanse. Assistenten må få oppfølging slik at barnet får nødvendig hjelp. Hva som er nødvendig veiledning må vurderes ut fra utdanningen og arbeidserfaringen til den aktuelle assistenten. Veilederen spesialpedagogisk hjelp sier at spesialpedagogisk hjelp som hovedregel skal gis av en person med formell pedagogisk kompetanse. Dersom deler av hjelpen skal gis av assistent må dette fremgå tydelig av vedtaket og det må være klart hvem som er ansvarlig for å veilede assistenten. Nittedal kommune spesifiserer den spesialpedagogiske hjelpen i vedtaket gjennom årstimer fra henholdsvis spesialpedagog og assistent og beskriver veiledningen av assistent i barnets IOP. Fylkesmannen vurderer at Nittedal kommune oppfyller denne bestemmelsen i utøvelsen av den spesialpedagogiske hjelpen.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at assistenter som bidrar i gjennomføringen av spesialpedagogisk hjelp får nødvendig veiledning av kompetent personell.

4.1.4 Blir spesialpedagogisk hjelp gjennomført slik at barnets beste er ivaretatt?

Våre observasjoner

Det kommer ikke fram i dokumentasjonen eller i intervjuene at kommunen gjør en konkret vurdering av barnets beste. Imidlertid er barnets utvikling, barnets interesser og hva barnet har behov for godt beskrevet i de sakkyndige rapportene og årsrapportene. Også hva den voksne må gjøre/hvordan den voksne må innrette samspillet er beskrevet. I intervjuene kom det fram at foreldre er fornøyde med den faktiske hjelpen barnet får og hvordan barnehagen ut ifra egne ressurser legger til rette og gjør det de kan for at barnet får et godt tilbud. I de tilfellene der behovene endrer seg, gjør kommunen en ny vurdering av vedtaket.

Vurdering

Dere må så langt som mulig gjennomføre spesialpedagogisk hjelp på barnets premisser. Basert på barnets behov kan det være nødvendig å gjøre mindre justeringer underveis enten det gjelder innhold, arbeidsmåter, organisering eller metoder. Tiltak må innrettes med utgangspunkt i hva barnet trenger, for eksempel ut fra barnets behov for hvile, ønske om å ha med en bestemt leke eller deltakelse i en favorittaktivitet. Dere må skille mellom mindre justeringer og tilfeller der barnets behov har endret seg slik at det er nødvendig med ny utredning.

Selv om barnehagen ikke gjør en konkret barnets beste vurdering, er barnets beste likevel tatt hensyn til og går som en rød tråd gjennom dokumentasjonen. Innholdet i sakkyndig rapport og årsrapport viser barnets utvikling, interesser og gir en beskrivelse av hvordan barnet best kan utvikle seg framover. Når foreldrene i intervjuene sier at de er fornøyde, bekrefter dette at de også opplever at gjennomføringen ivaretar barnets beste.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at den spesialpedagogiske hjelpen blir gjennomført slik at barnets beste blir ivarettatt.

4.1.5 Følger kommunen opp at den som gir hjelpen utarbeider en årlig rapport om hjelpen barnet har mottatt og en vurdering av barnets utvikling?

Våre observasjoner

Det er nedfelt i kommunens rutiner at det skal utarbeides årsrapport. Også i samarbeidsavtalen er årsrapporten nevnt. De årsrapportene vi har mottatt er utarbeidet med grunnlag IOP og inneholder en rapport over de aktuelle utviklingsområdene og en vurdering av barnets utvikling. I intervjuene bekreftes det av alle de tre målgruppene at årsrapport utarbeides.

Vurdering

Den som gir hjelpen skal én gang i året utarbeide en oversikt over den spesialpedagogiske hjelpen barnet har fått og en vurdering av denne.

Den informasjonen vi har mottatt tilsier at kommunen følger opp at den som gir hjelpen utarbeider en årlig rapport om hjelpen barnet har mottatt og en vurdering av barnets utvikling.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen følger opp at den som gir hjelpen utarbeider en årlig rapport om hjelpen barnet har mottatt og en vurdering av barnets utvikling.

4.1.6 Følger kommunen opp at de mottar årsrapporten og at den også blir sendt til foreldrene?

Våre observasjoner

Det er nedfelt i kommunens rutiner at det skal utarbeides årsrapport. På årsrapporter vi har fått oversendt står det at den sendes i kopi til foreldre, barnehage, PPT, enhetsleder etc.

Vurdering

Utdanningsdirektoratet sier at dere har det overordnede ansvaret for at det utarbeides en årsrapport for alle barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp.

Den informasjonen vi har mottatt i intervjuene sier oss at kommunen følger opp at de mottar årsrapport og at den sendes foreldrene.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen følger opp at de mottar årsrapport og at den sendes foreldrene.

4.1.7 Sørger kommunen for at barnet henvises på nytt til PPT dersom behovene endrer seg?

Våre observasjoner

Det står beskrevet i kommunens rutiner at endringer skal skrives i halvårs-/årsrapport. I intervjuene besvarte både barnehagepersonalet og kommunen at det henvises på nytt når endringen tilsier det. Vi har også mottatt dokumentasjon på at barn er henvist på nytt når behovene har endret seg.

Vurdering

Utdanningsdirektoratet sier at hvis perioden for den sakkyndige vurderingen er utløpt eller dere vurderer at barnets behov for spesialpedagogisk hjelp er endret, skal dere be om en ny sakkyndig vurdering fra PPT.

Ut ifra den informasjonen som er kommet fram, vurderer vi at kommunen henviser på nytt dersom barnets behov endrer seg.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen sørger for at barnet henvises på nytt dersom behovene endrer seg.

5 Kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen

5.1 Rettslige krav

I barnehageloven § 19 g vises det til at for barn med nedsatt funksjonsevne skal
«Kommunen sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.»

Kommunen fattet vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne.»

Formålet med bestemmelsen er å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne kan nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn, og få likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en veileder på feltet spesialpedagogisk hjelp. Her utdypes også kommunens plikt til å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får individuell tilrettelegging i barnehagen.

Kommunen må vurdere konkret i hver enkelt sak om et barn har behov for spesialpedagogikk eller tilrettelegging, eller begge deler. For at barnet skal få den hjelpen det har krav på etter barnehageloven, er det viktig å forsøke å skille mellom hva som er spesialpedagogisk hjelp og hva som er tilrettelegging. Selv om det er kommunen som er ansvarlig for begge deler, er regelverket bygd opp forskjellig, og det kan være forskjellige kommuner som er ansvarlig for spesialpedagogisk hjelp og for tilrettelegging. Det er viktig at kommunen tar avgjørelser som ivaretar barnets behov så tidlig som mulig og som er til barnets beste, jf. Utdanningsdirektoratets hjemmeside, <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialpedagogisk-hjelp/Spesialpedagogisk-hjelp/10-tilrettelegging-eller-spesialpedagogisk-hjelp/>.

5.1.1 Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?

Våre observasjoner

Kommunen jobber etter modellen *Bedre tverrfaglig innsats (BTI)* for å styrke arbeidet med barn, unge og familier. Det beskrives på kommunens nettsider at dette er et arbeidsverktøy for ansatte. I dette verktøyet ligger det handlingsveiledere, ulike verktøy, rutiner og en elektronisk stafettlogg som skal bidra til tidlig innsats og god samordning. Det henvises også her til barnekonvensjonen og Grunnlovens § 104 om at barn har rett til å bli hørt.

Når det gjelder barn med nedsatt funksjonsevne kommer det fram på kommunens hjemmeside at det er utarbeidet egne infoser hvor ulike planer, rutiner og skjemaer er lagt ut. Dette er for styrere og ansatte i alle barnehagene i Nittedal. Når det gjelder for barn med nedsatt funksjonsevne er det en egen «fane» som her kalles tilretteleggingsmidler. Under denne «fanen» ligger det informasjonsskriv til deltakere i tverrfaglige drøftingsmøter, eget skriv om

Fylkesmannen i Oslo og Viken

kvalitetssystem som skal sikre barn med nedsatt funksjonsevne rett til individuell tilrettelegging, kartleggingsskjema for tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne og rapport – bruk av tilretteleggingsmidler til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne.

Informasjonsskrivet beskriver hvor retten er hjemlet, barnehagens plikt, hvem som deltar på tverrfaglige drøftingsmøter, hvordan deltakerne skal forberede seg og hvilken agenda og konklusjon som skal komme ut av drøftingsmøtene. Kvalitetssystemet er en prosedyre for tydeliggjøring av ulike roller og ansvar, informasjon til deltakerne i tverrfaglig drøftingsmøte og kartleggingsskjema. Prosedyren beskriver målet for systemet; få samhandling etter prinsippene om bedre tverrfaglig tidlig innsats (BTI). Denne prosedyren definerer hvem som har ansvaret for at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud og hva definisjon av hva nedsatt funksjonsevne er. Prosedyren har en skjematisk oppstilling av arbeidsprosesser, hvem deltakerne er, hvem som er ansvarlig, tidsfrister og kommentarer. Prosedyren tar også for seg ulike roller og ansvarsoppgaver vedrørende barn med nedsatt funksjonsevne.

Kartleggingsskjemaet er for at barnehagene i samarbeid med foreldrene skal beskrive barnets behov, hvilke tiltak som kan utføres innenfor det allmennpedagogiske tilbudet og hvilke tiltak som ønskes utført ved hjelp av tilretteleggingsmidler.

Kommunen har også utarbeidet et skjema kalt «*Rapport – bruk av tilretteleggingsmidler til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne...*» hvor barnehagene skal rapportere på bruk av midler til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne. Her skal barnehagen beskrive antall timer og sum som ble bevilget, hvordan midlene er brukt, hvilke tiltak som er iverksatt og beskrive effekten av iverksatte tiltak ved hjelp av midlene.

Kommunen har også avholdt dialogsamlinger for ledere og ansatte i barnehagene, PPT og andre ansatte i kommunen som vil kunne komme i befatning med barn med nedsatt funksjonsevne.

Det ble bekreftet i intervjuene at foreldre og barnehage fylte ut og signerte kartleggingsskjema i samarbeid og at dette ble sendt til kommunen for avgjørelse om tildeling av tilretteleggingsmidler. Dette kunne gjøres når behovet oppstod.

Det ble også bekreftet av kommunen at alle rutiner, prosedyrer, dokumenter og lignende er gjort kjent for barnehagene. Dette går også fram av innsendt dokumentasjon fra kommunen. Tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne har også vært tema på flere styremøter i kommunen.

Det kom fram i intervjuene at kommunen tildeler den enkelte barnehage midler ut fra et timetall og en sats hvorpå barnehagen ansetter personen som skal utføre tiltaket overfor barnet som har fått vedtaket.

Vurdering

Slik Fylkesmannen forstår det har kommunen tillit til at de ansatte i den enkelte barnehage eller foreldre med barn med nedsatt funksjonsevne og som har behov for tilrettelegging, fanger opp disse barna.

Vi oppfatter også at når det er utfordringer rundt enkeltbarn, diskuteres dette i det som kalles «Åpen tid». Her deltar foresatte, barnehagen, representant fra PPT og Ressursteam for barnehager. Vi tolker det slik at dette gjelder både barn som har behov for spesialpedagogisk hjelp og for barn med nedsatt funksjonsevne.

Slik vi forstår veileder kommunen også den enkelte barnehage ved behov.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Det kan være sårbart at kommunen stoler på at barnehagen eller foreldrene selv fanger opp barn som har behov for tilrettelegging. Samtidig så har Nittedal kommune utarbeidet mange ulike prosedyrer, rutiner, gjennomfører jevnlig møter med barnehageledere og -ansatte og veileder den enkelte barnehage ved behov. Disse prosedyrene og rutinene er gjort kjent for barnehagene. I tillegg er det mye informasjon som ligger på nettsidene til kommunen. Det er likevel viktig at kommunen følger med og holder seg orientert om hva de enkelte barna i Nittedalsbarnehagene har behov for. Samtidig er det rimelig å anta at kommunen med stor sannsynlighet vil fange opp barn med nedsatt funksjonsevne og som har rett til individuell tilrettelegging.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen fanger opp barn med nedsatt funksjonsevne og som har rett til individuell tilrettelegging.

5.1.2 Undersøker kommunen om barn med nedsatt funksjonsevne har rett til individuell tilrettelegging?

Våre observasjoner

Som nevnt under punkt 5.1.1 har kommunen ulike rutiner og prosedyrer for å se til at barn med nedsatt funksjonsevne fanges opp.

Det kom også fram i intervjuene at barnehagene mener at det er de som har best kunnskap på det enkelte barnet og barnegruppa og derfor vil det også være de som fanger opp om det er enkelte barn som har behov for individuell tilrettelegging.

Vurdering

Fylkesmannen oppfatter gjennom de intervjuene vi har gjennomført at det er en felles forståelse mellom barnehagene, foreldrene og kommunen at barnehagene er best skikket til å undersøke om barn har behov for tilrettelegging.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen gjennom kartleggings- og rapporteringsskjemaene undersøker om barn med nedsatt funksjonsevne har rett til individuell tilrettelegging.

5.1.3 Gir kommunen foreldrene mulighet til å uttale seg?

Våre observasjoner

Som beskrevet over i punkt 5.1.1 signerer foreldrene samtykke før kartleggingsskjemaet utarbeides og oversendes kommunen for vurdering. Det kom også fram i intervjuene at foreldrene samarbeider med barnehagen i utarbeidelsen av disse skjemaene. Det ble også bekreftet av både foreldre og barnehagene at foreldrene ble involvert i utarbeidelsen av disse skjemaene.

Vurdering

Kommunen skal i forbindelse med vurdering av tiltak involvere foreldre så tidlig og i så stor grad som mulig i prosessen. Kommunen må for eksempel be om at foreldrene sender inn relevant dokumentasjon i saken. Foreldrene bør involveres så tidlig og i så stor grad som mulig. Hvilken vekt foreldrenes mening skal tildeles, må vurderes konkret i hver enkelt sak. Dersom kommunen ikke sitter med tilstrekkelig kompetanse, må de vurdere om de skal innhente uttalelser fra andre myndigheter/organer, for eksempel kommune-/spesialhelsetjenesten, jf. Utdanningsdirektoratets tolkningsuttalelse av 31.07.2017.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Kommunen må ta inn over seg at denne type saker omhandler sårbare barn som i liten grad kan uttale seg, dermed er foreldrenes og barnehagenes erfaringer en viktig nøkkel til beskrivelse av det behovet barnet har.

Slik vi ser det, gis foreldrene anledning til å delta i forarbeidet før det fattes vedtak, både ved at de samtykker ved signatur på kartleggingsskjemaene og at de involveres i utarbeidelsen av disse. Slik vi ser det har det derfor ikke vært behov for å utarbeide forhåndsvarsel til foreldre fordi de har blitt involvert. Dette ble bekreftet i intervjuene.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at foreldre har blitt gitt muligheten for å uttale seg gjennom kartleggingsskjemaene og ved muligheten for å sende inn annen dokumentasjon.

5.1.4 Opplyser kommunen saken tilstrekkelig for å kunne ta stilling til om et barn har en nedsatt funksjonsevne og om barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?

Våre observasjoner

Det går fram av kartleggingsskjemaene at det er barnehagene som foretar kartlegging av barnets behov og om det kan nyttiggjøre seg av det ordinære barnehagetilbudet. Barnehagene har i sine skjemaer beskrevet hva den mener den kan få til og hva den ikke kan få til og som må avhjelpes utover det ordinære tilbudet.

Som nevnt over i punkt 5.1.1 får kommunen tilsendt kartleggingsskjemaer for barn som barnehager og foreldre mener har nedsatt funksjonsevne, og som de mener ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn.

I prosedyren for kvalitetssystemet går det fram at kommunen bruker tverrfaglig drøftingsmøte etter behov. Dette møtet settes sammen når barnehagen sammen med foresatte, tar kontakt. En representant fra barnehageenheten og PPT er tilstede. Det går videre fram av prosedyren at dersom det er anbefalt individuell tilrettelegging i dette møtet eller i en sakkyndig uttalelse skal kartleggingsskjema utfylles. Samtidig står det i prosedyren at ved klare tilfeller vil det ikke være behov for tverrfaglig drøfting.

Det kom også fram i intervjuene at kommunen tidvis henvendte seg til barnehagene for eventuelle oppklaringer fra kartleggingsskjemaet. I noen enkelttilfeller henvende kommunen seg til andre instanser så som sosionom på sykehus for oppklaring av en sakkyndig vurdering derfra.

Vurdering

Kommunen skal når den tar stilling til om barn har nedsatt funksjonsevne, skaffe seg informasjon om barnehagens samlede kompetanse, bemanning, fysiske utforming osv. og om det ordinære barnehagetilbudet er tilstrekkelig til å gi barnet et egnet individuelt tilbud som er i samsvar med barnehageloven og rammeplan. Alle barnehager har ulike forutsetninger for å kunne legge til rette innenfor det ordinære tilbudet. Det er kommunens ansvar å ta stilling til om den enkelte barnehage har mulighet for å kunne legge til rette innenfor det ordinære tilbudet, eller at det må ytes støtte fra kommunens side.

Ifølge Utdanningsdirektoratet er det ikke noe krav om sakkyndig vurdering i saker der barnet har behov for tilrettelegging av barnehagetilbudet etter § 19 g. Det er likevel ikke til hinder å innhente ulike sakkyndige uttalelser fra for eksempel fra helsetjenesten. Samtidig har ikke PPT noen lovpålagte oppgaver i disse type saker. Direktoratet viser også til på sin hjemmeside at «i tillegg til en eventuell uttalelse fra helsetjenesten, (kan) det være nødvendig å få en uttalelse fra barnehagen.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Barnehagen kan si noe om hvilke behov de mener barnet har og om hva som eventuelt allerede er forsøkt gjort for barnet.

Barn med nedsatt funksjonsevne vil ofte, men ikke alltid, ha en legeerklæring som sier noe om diagnose. Men det er ikke noe krav om diagnose for å kunne ha rett til tilrettelegging. Det må foretas en konkret vurdering i hver enkelt sak og i noen tilfeller vil det være vanskelig å skille mellom hva som er spesialpedagogisk hjelp og hva som er tilrettelegging.

Kommunen må innhente dokumentasjon og gjøre nødvendige undersøkelser, som er av betydning for avgjørelsen. Slik Fylkesmannen forstår det gjør kommunen i mindre grad egne undersøkelser, men tar utgangspunkt i oversendt dokumentasjon fra foreldre, barnehagene og/eller uttalelser/sakkyndige vurderinger fra ulike instanser når den skal ta stilling til om et barn har nedsatt funksjonsevne og om barnet kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn. Vi forstår at dette er systematisk innført og gjort kjent i den enkelte barnehage og benyttes hver gang barnehagene oppdager barn som den mener har nedsatt funksjonsevne.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen i tilstrekkelig grad tar stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne og om det kan nyttiggjøre seg barnehagetilbudet.

5.1.5 Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen?

Våre observasjoner

Fylkesmannen har fått oversendt vedtak kommunen har fattet om individuell tilrettelegging i barnehagen.

Det ble bekreftet i intervjuene både fra kommunen og fra foreldrene og barnehagene at foreldrene mottar vedtak når kommunen definerer at et barn har nedsatt funksjonsevne.

Det er ikke oversendt avslagsvedtak fra kommunen. I intervjuene ble det uttalt at kommunen inntil nå ikke har fattet avslagsvedtak.

Det går fram av kommunens kvalitetssystemprosedyre «*Dersom det ikke skrives vedtak må det være et tilbakemeldingsmøte med barnehagen og foresatte.*» I skjemaet står det videre at deltakere i dette møtet skal være «*styrer, pedagogisk leder, foresatte og barnehageenheten.*» Det går videre fram at den ansvarlige er barnehageenheten og fristen for gjennomføring av slikt møte, er senest to måneder etter mottatt skjema. På kommentarer står det at barnehageenheten skal begrunne vurderingene som er gjort.

Vi ser også at det i referat fra denne type møte at det avtales nytt møte for nye vurderinger uten at det er henvist til at kommunen skal fatte vedtak også ved avslag.

Vurdering

Kommunen skal vurdere om et barn har nedsatt funksjonsevne og eventuelt om det har behov for et tilrettelagt barnehagetilbud, og dermed fatte vedtak. Dette gjelder uavhengig av om vurderingen ender med en konklusjon om innvilgelse eller avslag. I oversendt dokumentasjon kommer det fram at kommunen fatter vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen når den mener at et barn har et behov for individuell tilrettelegging.

Slik Fylkesmannen leser oversendt dokumentasjon kan det se ut til at kommunen ikke fatter vedtak der den mener at et barn ikke har behov for individuell tilrettelegging. Det ble også bekreftet i intervjuene at kommunen ikke har fattet vedtak om avslag.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Slik vi oppfatter prosedyren vil foreldres mulighet for å kunne klage på vedtaket dermed ikke være til stede.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen ikke alltid fatter vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen.

5.1.6 Har kommunen i vedtaket tatt stilling til om barnet har en nedsatt funksjonsevne og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?

Våre observasjoner

Det går fram av vedtakene fra kommunen at den skriver i sin begrunnelse at «*på bakgrunn av det som framkommer av kartlegging og sakkyndig vurdering at xx har en funksjonsnedsettelse, som gir rett til individuell tilrettelegging etter § 19 g.*»

Vurdering

Fylkesmannen ser av tilsendt dokumentasjon at dette er gjennomgående i vedtak om tilrettelegging.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen i sine vedtak tar stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn.

5.1.7 Tar kommunen stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?

Våre observasjoner

I vedtakene fra kommunen beskrives det hvilken tilrettelegging barnehagen kan forventes å gjøre innenfor det ordinære barnehagetilbudet og hvilken tilrettelegging som må til utover det ordinære barnehagetilbudet.

Vurdering

Fylkesmannen merker seg at kommunen i 2018 har gjennomført en større prosess for å få utarbeidet gode rutiner sammen med barnehagene vedrørende individuell tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne.

Vi ser av de senere vedtak at kommunen tar stilling til hva det kan forventes av at barnehagen skal gjøre innenfor det ordinære barnehagetilbudet og hva som må til for at barn som har nedsatt funksjonsevne eventuelt skulle trenge utover det ordinære tilbudet.

Konklusjon

Fylkesmannen vurderer at kommunen tar stilling til hvilken tilrettelegging den mener er egnet for at barn skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn.

5.1.8 Inneholder vedtak om avslag en begrunnelse om hvorfor barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging?

Dette punktet kan ikke Fylkesmannen ta stilling til i og med at kommunen ikke har fattet vedtak om avslag.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

- 5.1.9 I vedtak der kommunen kommer frem til at et tiltak vil være en uforholdsmessig byrde i en bestemt barnehage, legger kommunen særlig vekt på**
- a) tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer?**
  - b) de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen?**
  - c) virksomhetens ressurser?**

Dette punktet kan ikke Fylkesmannen ta stilling til i og med at kommunen ikke har fattet vedtak om uforholdsmessig byrde.

- 5.1.10 Sørger kommunen for at barnet får tilbud om individuell tilrettelegging i en annen barnehage i tilfeller der de kommer frem til at et tiltak vil være en uforholdsmessig byrde?**

Dette punktet kan ikke Fylkesmannen ta stilling til i og med at kommunen ikke har fattet vedtak om uforholdsmessig byrde.

- 5.1.11 Får barnet vedtak om individuell tilrettelegging i en annen barnehage dersom en privat barnehage ikke samtykker i individuell tilrettelegging?**

Dette punktet kan ikke Fylkesmannen ta stilling til i og med at kommunen ikke har fattet vedtak om på bakgrunn av at en privat barnehage ikke samtykker i individuell tilrettelegging.

- 5.1.12 Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?**

Våre observasjoner

I vedtakene fra kommunen står det at «Ved vedtak om individuelt tilrettelagt barnehagetilbud tar kommunen grunnleggende hensyn til barnets beste ved å ta utgangspunkt i barnets konkrete behov og peke på hvordan disse skal varetas gjennom det ordinære barnehagetilbudet og ved hjelp av individuell tilrettelegging».

Vurdering

Når det fattes vedtak om individuell tilrettelegging, må kommunen ta stilling til hva som er barnets beste. Den må avveie barnets beste mot eventuelle motstridende hensyn. Det skal sterke hensyn til for at kommunen kan sette barnets beste til side. Den må ta stilling til hvor stor vekt barnets beste skal ha.

Selv om ovennevnte tekst under observasjoner er en fast tekst i vedtakene, opplever Fylkesmannen at den tar stilling til hva som er til barnets beste ved at den i hver enkelt sak vurderer hva den mener er barnets behov og fatter positivt vedtak om individuell tilrettelegging. I tillegg beskrives det hvordan tilretteleggingen skal foregå.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen tar stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging.

5.1.13 Inneholder enkeltvedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen?

Våre observasjoner

I kommunens vedtak går det fram at det er klageadgang, hvilken frist foreldrene har for å kunne klage, hvem som er klageinstans og hvem klagen skal sendes til.

Vurdering

Det er krav om å gi informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen i kommunens vedtak. Dette ser vi at kommunen legger ved informasjon om, og dermed mener vi at kravet er oppfylt.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at vedtaket inneholder klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen.

5.1.14 Inneholder enkeltvedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?

Våre observasjoner

I kommunens vedtak opplyses det om retten til å se sakens dokumenter.

Vurdering

Vedtak skal inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter. I og med at vedtakene vi har fått oversendt viser til at foreldrene har anledning til å se sakens dokumenter, mener vi at kommunen oppfyller kravet.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunens vedtak viser til retten til å se sakens dokumenter.

5.1.15 Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging så snart som mulig?

Våre observasjoner

Som vist til i tidligere punkt fatter kommunen positive vedtak om individuell tilrettelegging. Samtidig ser vi av kommunens dokumenter at det tidvis tar tid før vedtak fattes. Vi ser også at det tidvis foregår møtevirksomhet mellom blant annet kommunen, foreldre og barnehagen som barnet går i. Dette skjer i etterkant av at kartleggingsskjema er oversendt fra barnehagen til kommunen, men før vedtak fattes. Dette står det også om i kommunens prosedyre om individuell tilrettelegging.

Vurdering

Kommunen skal fatte vedtak så snart som mulig, det vil si at den må fatte vedtak så snart den har all dokumentasjonen den trenger. Vi ser av dokumentasjonen at foreldre ofte klager på det første vedtaket og ofte får medhold. Men det opprinnelige vedtaket ser det likevel ut til at kommunen har fattet så snart som mulig.

Konklusjon

Fylkesmannen mener derfor at kommunen fatter vedtak så snart som mulig.

5.1.16 Iverksetter kommunen vedtaket så snart som mulig?

Våre observasjoner

I intervjuene kom det fram at hjelpen starter så snart vedtaket som er fattet. Det kom også fram i intervjuene at ofte var ressursene allerede tilgjengelige i barnehagen, til og med var tiltakene igangsatt før vedtak var fattet.

Det kom fram i intervjuene at barnehagene fikk tildelt midler for så å ansette noen til å gjennomføre de tiltakene som var bestemt i vedtakene.

Det kom fram i intervjuene at kommunen ikke har kontrollrutiner for at tiltakene er igangsatt. Samtidig bekreftet barnehagene og foreldrene at tiltak alltid ble igangsatt når vedtakene var fattet. Barnehagene må rapportere på slutten av barnehageåret på hvordan tiltakene har vært gjennomført. Dette går også fram av rutinene til kommunen.

Vurdering

På bakgrunn av ovennevnte vurderer vi at kommunen iverksetter vedtaket så snart som mulig.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at vedtakene iverksettes så snart som mulig.

5.1.17 Gjennomfører kommunen individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket?

Våre observasjoner

Det går fram av intervjuene at tiltakene gjennomføres i tråd med vedtaket. Dette ble bekreftet av foreldre og barnehagene.

Kommunen har også eget rapporteringsskjema hvor barnehagene skal rapportere på hvordan tiltakene har blitt gjennomført.

I intervjuene kom det fram at det ikke alltid ble satt inn vikar ved sykefravær hos den som skal yte hjelpen overfor barnet.

Vurdering

Kommunen er ansvarlig for at den individuelle tilretteleggingen blir gjennomført i tråd med vedtaket. Dersom det skjer endringer må den iverksette nødvendige tiltak slik at vedtaket blir oppfylt.

Som nevnt over under observasjoner, blir det ikke alltid satt inn vikar ved sykefravær, men at alternative løsninger kunne gjøres. I kommunens dokumentasjon går det ikke fram hva som skjer med barnets timer ved sykdom eller annet fravær eller hvis den ansatte slutter. Fylkesmannen vurderer dette som at dette ikke er avklart og mener at det er behov for en klargjøring på dette området. Timene som er tildelt er basert på en rett barnet har og som kommunen har plikt til å oppfylle, uavhengig av praktiske utfordringer ved for eksempel sykefravær. Barn som mottar individuell tilrettelegging er en sårbar gruppe og kommunen har et skjerpet ansvar.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at kommunen ikke alltid gjennomfører individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket.

6 Våre reaksjoner

6.1 Pålegg om retting

Fylkesmannen har konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder.

Vi pålegger dere å rette opp følgende forhold, jf. kommuneloven 30-4:

1. Kommunen må sørge for å fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp som oppfyller kravene i barnehageloven §§ 19 a – 19 e, saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og barnekonvensjonen artikkel 3.
  - a) Kommunen må henvise barnet til PPT så snart foreldrene har bedt om en sakkyndig vurdering.
  - b) Kommunen må innhente samtykke fra foreldrene før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp
  - c) Vedtak om spesialpedagogisk hjelp må inneholde informasjon om hva hjelpen skal inneholde.
  - d) Vedtak om spesialpedagogisk hjelp må inneholde informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres
  - e) Vedtak om spesialpedagogisk hjelp må inneholde tilbud om foreldrerådgivning
  - f) Kommunen må ta stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp
2. Kommunen må sørge for å gjennomføre den spesialpedagogiske hjelpen i samsvar med vedtaket og følge opp dette, jf. barnehageloven § 19 a. Kommunen må i den forbindelse se til at:
  - a) barnet får den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket hva gjelder omfang, organisering og at vedtaket som helhet gir barnet den hjelpen det har krav på
3. Kommunen må sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud, jf. barnehageloven § 19 g. Kommunen må i den forbindelse se til at:
  - a) den fatter vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen
  - b) den gjennomfører individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket

6.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Fristen er **1. juni 2020**. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

7 Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen **tre uker**. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18. Unntatt fra dette er referatene fra intervjuer, jf. forvaltningsloven § 18 a.

Oslo 25.03.2020

Anne Hermansen
Tilsynsleder

Åse-Berit Hoffart
Seniorrådgiver

Ulla K. Westerfjell
Rådgiver